

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

148. An si aliqua tentatio carnis nimis notabilis sit, quis teneatur tunc orare, unde hoc minime faciens duplex peccatum committat, si vere delectetur? x p. 3. tr. 5. & Misc. 1. es. 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

&c. Et ita in terminis docet Villalobos in summa, tom. 2. tract. 40. dub. 16. num. 6. Valquez in part. 2. tom. 1. disputat. 115. cap. 3. num. 9. Sanchez de matrimon. tom. 3. lib. 9. disputat. 45. num. 17. & notissime Granada in part. 2. contr. 6. tract. 4. disp. 6. n. 12. & 18. Sufficit igitur in tali casu, poenitentem se accusare de nimio potu, & cibo; & non opus est explicare pollutionem.

2. Sed plus addit Sancius (attendat Lector) in suis selectis disputat. disput. 21. num. 15. & disp. 23. num. 26. nam ibi docet, quod verba impudica, cogitationes turpes, & tactus, licet sint crimina mortalia, & sint causa per se ordinata ad pollutionem, non tamen efficaciter putat in illam influere: nam, si quando cogitatio turpis est praesens, non influit in pollutionem, quomodo credi potest infururam, quando absens, utpote in somnis? & idem pollutio ex tali delectatione praesens, non autem voluta, non erit (ait ille) peccatum mortale, ut diximus de ebrietate. Vide Sancium, & non pigebit: nam in hoc nihil affirmo, sed tantum eius sententiam refero.

3. Notandum est etiam, pollutionem praesens, sed non intentam, ex actionibus peccaminosis tantum venialiter, in genere luxuria, non esse peccatum mortale, ut si ex tactu leui manus, visu, verbis, lectione aliquantulum libidinosa, &c. Ita Suarez, Henriquez, Sanchez, Villalobos, Lessius, & alij apud Tannerum in part. 2. disputatione quarta, quaestione 8. dub. 6. nimer. 123. quorum sententiam in num. 126. probabilem putat. Noteatur haec, quia saepius in praxi occurrere possunt.

RESOL. CXLVI.

Quidam in die tetigit sapienter carnaliter verenda sua, unde nocte pollutionem postea passus est, queritur, an teneatur fateri dictam pollutionem in somnis habitam?

Et quid, si tactus sint continuati cum commotione spirituum magna?

Et inter alias causas pollutionis advertitur nullam dari causam intra genus luxuria, quae efficax sit ad pollutionem sequutam in somnis.

Qua propter opus non erit fateri pollutionem praesens in omni causa, quae sit peccatum intra genus luxuria, nisi causa, fuisset apposta ea intentione, videlicet, quod sequeretur in somnis pollutio. Ex part. 5. tractat. 13. & Misc. 1. Resolut. 4.

§. 1. Negativè respondet Sanchez in selectis, disput. 21. num. 17. ubi ita asserit. Imò et si tactus sint continuati cum commotione spirituum magna, non intercedit obligatio confitendi pollutionem sequutam in somnis. Nam si statim non sequitur pollutio, signum est talem commotionem influxum efficacem non habere in pollutionem, & multo minus in eam, quae in somnis evenit, cum ipsa longius à commotione distet. Huic consensit doctrina vir doctissimus Societatis Iesv, quod idem docet Caietanus 2. 2. quaest. 154. artic. 5. ubi ait, quod desiderium habendi pollutionem, siue affectus, si accipiatur absolute ut desiderium tantum, tunc est causa remota pollutionis; si verò accipiatur ut commotivum corporis ad pollutionem, sic habet rationem causae imperfectae, & dispositivae, & per accidens. Itaque, inferit Caietanus, quod non est magis in se peccatum huiusmodi pollutio nocturna orta ex desiderio pollutionis, ut commotivum corporis, quam pollutio ex cogitationibus mortis siue voluntate pollutionis. Quando verò pol-

lutio peccatum sit, dicendum infra. Ut tamen in hac re quid verum sit vnicò verbo comprehendam; advertendum nullam dari causam intra genus luxuria, quae efficax sit ad pollutionem sequutam in somnis. Nam si dum praesens est causa, influxum efficacem non habet, minus multo illum habebit, dum absens reperitur. Quapropter opus non erit fateri pollutionem praesens in omni causa, quae sit peccatum mortale intra genus luxuria, nisi quando causa fuisset apposta ea intentione, quod videlicet sequeretur in somnis pollutio. Haec omnia Sanchez loco citato, qui putat, ut ex num. 13. patet, satis esse confiteri causam pollutionis, & non esse necessariam ipsam pollutionem in somnis habitam explicare. Sed contrarium docet alter Sanchez de matrimonio, tom. 3. lib. 9. disput. 45. n. 30. asserens non esse satis causam pollutionis datam fateri, sed etiam fatendam esse ipsam pollutionem.

RESOL. CXLVI.

An si quis commisit aliquod peccatum, cuius periculo se antea exposuit, teneatur explicare hanc circumstantiam in confessione?

Et an, dum qui tentatur, non orat, ut Deus eum à tentatione liberet, ad sit distinctum peccatum à peccato praecipi fratris? Ex part. 1. tr. 7. Ref. 44.

§. 1. Respondeo, negativè; sed satisfacere confitendo peccatum commissum; si tamen inter occasionem, & periculum cui seipsum exposuit, & inter actum peccati completum, non intercesserit mora notabilis, quae peccatum novum numero distinctum possit constituit. Et ita docet Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. cap. 8. num. 4. Suarez in 3. part. tom. 1. disput. 18. sect. 3. num. 16. Aragon in 2. 2. quaestione 813. artic. 3. in fine. & Villalobos in sum. tom. 1. tract. 14. dub. 4. num. 3. ubi sic ait: El que va à pecar, & se dexa llevar de la tentation, no cae en dos pecados, por no haver orado, para que Dios le libere: porque no havia qui obligacion de orat distincta del precepto, que quebro, que solo la oracion era medio para no pecar, como lo es el quitar la ocasion, y el que no quita la ocasion, no comete dos pecados. Ita ille.

RESOL. CXLVIII.

An si aliqua tentatio carnis nimis notabilis sit, quis teneatur tunc orare, unde hoc minime faciens duplex peccatum committat, si venere delectetur? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 16.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Ioannes Sancius in selectis disput. 21. n. 19. & 20. sic asserens: Si venerea delectatio notabilis esset, & periculum in illam consentiendi interueniret sub mortali peccato, tenebatur auxilium Dei implorare. Et quamvis tunc oratio non obliget per se, sed per accidens, erit tamen duplex peccatum, omittere orationem, & venere delectari. Et sic delinquet contra Religionem, & castitatem omittens orare tempore grauis tentationis carnalis. Idem in casu simili sentit Faber de pan in 4. sentent. distinct. 14. quaest. 2. disput. 8. num. 68.

2. Sed mihi opinio contraria placet. Nam actus amoris Dei per accidens obligat in multis casibus, & tamen ut bene advertit Tannerus in 2. 2. D. Thome, disp. 3. quaest. 4. dub. 4. num. 83. omissio huius actus in his casibus non est peccatum speciale, & distinctum

Sup. hoc in Ref. praeterita § 2. & in alius eius not.

Sup. hac oratione in Ref. seq.

Sup. hoc in Ref. praeterita post medium.

ab eo peccato, ad quod vitandum requirebatur, secus est in his casibus, in quibus tale præceptum obligaret. Sed hoc accidit in casu nostro. Ergo. Et certe si opinio Sancij esset amplectenda, multi ex illa scrupuli orientur.

RESOL. CXLIX.

An qui pluries vouit, vel pluries iurauit facere aliquam rem, frangatque votum, seu iuramentum, teneatur hoc in confessione aperire?

Ex quo infertur, quod quis per diuersos Sanctos, & formas iurandi iuret, aut voueat, vnum tantum votum, aut iuramentum efficere, id eo hanc circumstantiam tanquam aggravantem non tenetur in confessione aperire; sicut etiam testis, qui simul rogatur de multis articulis sub vno iuramento, & in omnibus mentitur, vnum tantum peccatum committit, & non tenetur hoc in confessione aperire: Ex part. 3. tr. 4. Ref. 89. alias 90.

§. 1. **R**espondeo negatiuè cum Fagundez *prac. 2. lib. 3. cap. 5. num. 7.* vbi sic asserit: Quoties plura præcepta, vel plura vota, aut plura iuramenta de eadem re dantur, verbi gratia, de ieiunio, de audiendo sacro in eodem die, vnum tantum peccatum committit, qui eadem vota frangit, vel præcepta, vel iuramenta, grauius quidem, quam si vnum tantum præceptum, vel votum, vel iuramentum frangeret. Ratio est, quia omnia vota, vel præcepta, vel iuramenta sunt vincula eiusdem speciei, & relinquunt peccatum in eadem specie. Ita Fagundez, qui citat Caietanum, & D. Antoninum. An verò dicta circumstantia sit in confessione aperienda: Respondeo negatiuè, quia, vt alibi satis probatum est, ego puto circumstantias notabiliter aggravantes, non esse necessariò in confessione explicandas; igitur in dictis casibus sufficit, vt penitens dicat, Toties non ieiunavi, vel non audiui sacrum.

Sup. concto in hoc § in Resol. seq. & pro parte in alia Resol. 101.

2. Ex his etiam infertur, quod qui per diuersos Sanctos, & formas iurandi iuret, aut voueat, vnum tantum iuramentum, aut votum efficere. Et ita docet Henriquez *lib. 2. de Penit. cap. 5. num. 6.* cum aliis. Et ego puto hanc circumstantiam tanquam aggravantem non esse in confessione aperiendam, sicut etiam testis, qui simul rogatur de multis articulis sub vno iuramento, & in omnibus mentitur, puto vnum tantum peccatum committere nec teneri hoc in confessione aperire.

RESOL. CL.

An testis, qui simul rogatur de pluribus rebus, & articulis sub iuramento, & in omnibus mentitur, teneatur hanc circumstantiam in confessione aperire?

Et quid, quando quis multiplicat execrationes, & iuramenta per Deum, & per Sanctos super eadem re? Ex part. 1. tr. 7. Ref. 40.

Sup. duabus primis diffic. huius Resol. lege doctrinam Resol. præterita: & pro parte testis §. p. in principio Resol. 99.

§. 1. **R**espondeo negatiuè: quia est vnum peccatum, vt rectè obseruat Henriquez *lib. 5. cap. 5. num. 6. in Glossa, litt. F.* qui citat Archidiaconum, & Sarmientum, qui etiam in *litt. H.* addit, & optimè, hoc etiam procedere, quando multiplicat execrationes & iuramenta per Deum, & per Sanctos si per eadem re, vel multiplicat scripturas publicas etiam super eadem re: nem in talibus casibus adest tantum vnum peccatum mortale & illa circumstantia diuersorum iuramentorum, & scriptura-

rum non est in confessione explicanda; sed satis est, vt dicat penitens: Transgressus sum iuramentum, & non adimpleui quandam obligationem. Quæ omnia pro praxi sunt valde notanda.

RESOL. CLI.

An Clericus, vel sacris Ordinibus initiatus, vel Religiosus, qui in ludo taxillorum, & alearum fraudauit aliquem in magna quantitate, satisfaciat dicto in confessione se proximum in quantitate notabiliter fraudasse, an vero teneatur circumstantiam instrumenti, & medijs aperire, asserendo illam fraudem fecisse in ludo taxillorum, seu alearum? Et deducitur dictos Clericos, & Religiosos, secluso scandalo, etiam si frequenter ludant non peccare mortaliter. Ex part. 1. tr. 7. Ref. 21.

§. 1. **E**st prædictam circumstantiam aperiendam, putant omnes, qui asserunt, supradictos peccare mortaliter, si frequenter vacent his ludis. Et ita docet Rebellius, & Lessius apud Megalam, vbi infra, quibus ego addo Salam *tr. de ludo, dub. 2. num. 2. & seq. Squillante de obligat. Cler. par. 2. dub. 8. n. 46.* Toletum *lib. 5. cap. 27. n. 46.* Homobonum de *exam. Eccles. part. 2. tr. 9. c. 24. 9. 74.* Molseum in *sum. tom. 2. tract. 12. c. 21. n. 41. & 88.* Filiucium *tr. 37. c. 4. n. 59* & alios.

2. His tamen non obstantibus, nostrar Megala in *1. part. lib. 5. cap. 14. num. 8.* docet, dictam circumstantiam non esse in confessione aperiendam: quia putat, dictos Clericos, & Religiosos, secluso scandalo, etiam si frequenter ludant, non peccare mortaliter: & conatur respondere ad sacros Canones, vbi tales ludi Clericis prohibiti iniunguntur. An verò hæc sententia sit probabilis, Viri docti, illum legendo, iudicent.

RESOL. CLII.

Vivum, si qui furetur propter fornicationem, teneatur hanc circumstantiam finis explicare in confessione, vel sufficiat dicere, furatus sum: & postea per alium actum dicere, habui intentionem fornicandi?

Et notatur, quod circumstantia finis tunc explicanda est, quando quis peccando intendit finem aliquem, qui continet malitiam mortalem; unde si quis confessus est propter inanem gloriam, hæc circumstantia mali finis, id est vana gloria, non erit necessaria in confessione aperienda.

Etiamsque aduertitur, quod si quis in die festo propter studium omittet Sacrum, non est necessarium in tali casu confiteri circumstantiam studij, Ex part. 1. tract. 7. Ref. 23.

§. 1. **N**egatiuè respondet Syluester *verb. Confessio, 1. part. 9. ro.* & ex neotericis Ioan. de la Cruz in *direct. conf. part. 2. tract. de Sacram. Penit. quest. 3. dub. 6. concl. 1.* Megala in *1. part. lib. 5. cap. 10. num. 2. cap. 15. n. 6.* Nugus in *adit. ad 3. p. quest. 5. artic. 2. dub. 3.* & alij.

2. Sed mihi contraria sententia videtur probabilior. Dico igitur, verum esse, circumstantiam finis esse explicandam in confessione, vt in exemplo proposito, quando quis furatur propter inæchiam. Et ita docent Bonacina de *Sacr. diss. 5. q. 5. sect. 2. p. 1. diff. 3. n. 2.* Fagundez *Præcept. 2. lib. 4. c. 5. p. 1. c. Henriquez lib. 2. c. 6. n. 3.* Suarez in *3. p. tom. 4. diss. 2. 2. diff. 4. in circumstantia, Cur. Reginaldus tom. 1. lib. 6. c. 4. n. 127.* & alij communiter.